

EERIK PURJE

**PUUDUTUSE
AEG**



Toimetaja Mari Tuuling
Kaanekujundus Lemmi Kuulberg
Küljendaja Erje Hakman

Autori siira tänu nii majandusliku kui ka moraalse toetuse eest
pälvivad Elava Ajaloo Fond ja Eesti Õppetöö Keskus Torontos.

© Autor ja kirjastus Argo, 2019

www.argokirjastus.ee

ISBN 978-9949-607-90-7 (köites)

ISBN 978-9949-607-33-4 (kogu teos)

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas

ESIMENE PEATÜKK

Reisirong tormas Kanada idaranniku suunas. Seletamatul põhjusel näis rongil olevat rutt, kuigi kõik oli ilusasti ette plaanitsetud: kolme ööpäevaga jõuab kohale, reisijate ja personali huvides on ette nähtud vahepeatused, ka raudruunake ise vajab aeg-ajalt natuke puhkust. Ainult natuke, siis tormame taas, ikka kindlaksmääratud kava kohaselt. Saabume õigeaegselt, pooletunnine viivitus tooks prisket pahandust. Ikka õigel ajal, kui teel midagi ootamatut ei juhtu ...

Ei juhtu midagi ootamatut! kinnitas endale mugavas magamiskupees pehmel istmel mõnulev reisija nimega Mihkel Rand. Ootamatuste aeg on ammu möödas. Partisanid pole raudteed mineerinud, pommirünnakuid pole karta. Põldudevahelisel teel ei näidata rusikat, ei raputata reha ega viibutata vikatit. Neid kunagi au sees peetud riistapuid polegi enam põllul, seal töötavad nüüd masinad. Lõuna-Euroopa mullaonnide asemel uhkeldavad vaatepiiril nägusad elamud ja uhked häärberid.

Mihkel Rannal ei olnud kiiret. Tal polnud kusagile rutata. Kuigi ees ootas kunagi ihaldatud paik ustavate sõpradega, ei mõjunud see sihtkohana. Koht oli, kuid sihti polnud. Ta tundis end järjekordselt rohkem lahkuja kui saabujana. Las rutt jääda rongi pärisosaks, Mihklil oli aega.

Hämaruse laskudes jättis rong Vancouveri äärelinnad ja libises läbi Briti Columbia maalilise maastiku. Vaatamata sügisesele ajale oli sinne *paddock* tunduvalt haljam kui Austraalia oma, tõdes Mihkel. Ta silmitses pooleldi hajameelselt uut ümbrust ja siin-seal süttivaid tulesid, siis tõusis ja seadis sammud restoranvaguni poole. Oli aeg keha kinnitada.

Pooltühjas vagunis akna all istet võttes ja vaheldumisi järjest pimenevat ümbrust ja menüüd uurides tabas Mihklit mõte, et selline

raudteesõit oli tema elus esmakordne. Mugavus ja soliidne rahu, kumardava kelneri tagasihoidlikult viisakas pöördumine – see oli kunagise sõduri, sõjavangi ja kodutu põgeniku jaoks harjumatult luksuslik. Omateenitud rahaga ausalt kinni makstud elegants. Olgu siis pealegi nii. Mängime, et Mihkel Rand on mõne päeva härra.

Härra einetas, jäi pakutuga rahule, lõpetas tassi korraliku kohviga, mida Austraalias vaid perekondlikus ringis maitsta oli saanud, ja tellis sinna juurde klaasi konjakit. Igati suursugune, eks. Kuid ka härrastunud Mihkli mõttelõng keris end ikka möödunud aegade ümber. Nende eest polnud pääsu, nende haihtumist polnud võimalik ühegi vääringuga välja lunastada. Prantsuse konjak oli märksa aromaatssem kui punkris rüübatud puskar, seda pidi tõeale au andes tunnistama, kuid seda vahet tajunuks selgemalt ikka vaid siis, kui oleks mõlemat korruga pakutud. Kui peekripõhi paistab, on tulemus sama, muigas Mihkel maokast kumerast klaasist viimast piiska kallutades.

Möödunud ajad ei jätnud Mihklit rahule ka siis, kui ta lahkus restoranvagunist ja istus taas kupees pehmel polstril. Sõduri- ja vangipõli, kasarmud, telgid, barakid – see kõik oli minevik, mis enam ei kordu. Ka Adelaide'is veedetud aastad, kus ta end kasinate tulemustega eraisikuks harjutas, olid äkki kaugeks muutunud, nagu olnuks aja möödupuuks kilomeetrid või miilid. Ometi siblis mõttemaailm aina selles kauges ja möödunud, ees laiutas vaid ebamäärane tühjus.

Mihkel püüdis kramplikult meenutada mingit uut muljet mandrilt, kuhu ta oli saabunud. Ainus uudsus, mis Vancouveris silma hakkas, oli seletamatu avarus. Ei suutnud esimese hooga taibata, miks, kuid elamurajoonides tundusid kõik tänavad Austraaliaga võrreldes märksa laiemad. Nüüd rongis istudes tabasid meeled lihtsa tõsiasja: majaesise muru ja kõnnitee vahel puudus tara või madal müür, mis Austraalias kindlalt kuulus tänavapildi juurde. Kas kogu Kanada tähendas suuremat avarust? Mitte ainult looduslikku, millest polnud eelmiselgi mandril puudu, vaid avaramat mõtlemisviisi? Austraallane oma eraldatuses oli kaljukindel, et tema kodumaa on parim maailmas. Tema jaoks ehk oligi, sest ühtki teist polnud ta

näinud ega tundma õppinud. Pärast sõda sinna saabunud immigrantidelaine kinnitas ta arvamust. Keegi poleks oma kodu jätnud ja nii kaugele rännanud, kui siin poleks parem. Pagulase mõiste jäi talle võõraks ja arusaamatuks.

Keda vanadest tuttavatest võiks Torontos kohata? Sinna oli teadaolevalt kogunenud kaasmaalasi suurel hulgal. Kas ka Taiva-Karla oli nende hulgas? Mis oli saanud Sisalikust? Vanadest sõjakaaslastest olid paljud jäänud Briti tsooni, läinud sealt Inglismaale ja nii mõnigi neist oli hiljem Kanadasse ümber asunud. Ka Rootsist olevat põgenikke saabunud. Nende hulgast ei teadnud küll ühtki tuttavat otsida, kuid mine sa tea. Polnud ju aimu, kes kõik sinna võisid sattuda, saatuslik sügis puistas eesti rahvast igale poole laiali.

Mis võis küll saada Leili Brauerist, sellest sihvakast võrkpalliässast ja spordihullust? Mihkel ei osanud endale aru anda, miks ta mõtted sellele tüdrukule kandusid. Polnud nad ju mujal kohtunud kui palliplatsil, muul ajal liikusid eri seltskondades. Kuid Leili pühendumuses spordile oli midagi nakatavalt imetusväärset. Mihkel ise oli keskpärane pallitaguja, võttis mängu kui mõnusat hobi, ei kuulunud meeskonda ega osalenud võistlustel. Leilile näis aga sport olevat lausa elumõte. Igasse kaasmängijasse suhtus ta kui heasse kamraadi, peaaegu nagu vandeseltslasse.

Eks aeg näita, mõtles Mihkel haigutades, kui ta kupee magamisasemeks ümber kohendas ja mõneastmelisest trepist üles ronis. Meenus Zedelgem, kus viimati selliselt „ülakorrusel“ ööd veetis. Kes võis tollal ette kujutada, et ta kunagi uinub samal moel pehmes pidžaamas, mitte määrdunud aluspesus. Ega hommikul vist midagi kaela ka ei tilgu, mõtles ta omaette vaikselt naeru kihistades. Rongirataste kolin ja tasane rappumine, mis algul eksitas, uinutas hiljem päris magusalt.

Kui ka hommikune ärkamine saabus korrapidaja vileta, veendus Mihkel, et tegu pole unenäo, vaid tõelusega. Ta sirutas end paar korda mõnusalt, siis ronis alla ja riietus. Hommikukohv ootas, raudruun ähkis ja kappas väledalt sissekodeeritud kiirusega. Akna taga vaheldusid maastikupildid raudse regulaarsusega nagu filmikaadrid, uus asukohamaa reklaamis ennast. Tõepoolest, mõtiskles

Mihkel kerge seesmise muigega, see rongisõit oli omamoodi ekskursioon tuntust tundmatusse. Õhtul ja öösel vaatas alateadvus katkendlikku dokumentaalfilmi möödunud aegadest, päev kujutas endast reklaamipausi. Milleks küll, kui kaup oli juba ostetud? Õnge hakanud kala puhul pole ju mõtet konksu aina uue vihmaussiga mehitada. Ometi neelas Mihkel veel mitut uut sööta päris apla isuga. Kaljumäestiku panoraam oli majesteetlik, midagi varemkogematut. Saskatchewan'i preeriaid läbides tundis Mihkel hetkelist kahetust, et ta saabumine sattus sügisesele ajale. Teda valdas äkiline kihk vaadelda õitsvat linanurme. Õrnsinine õitemeri kerges tuules hällimas, see oluks elamus. Kuskil Manitobas kattis maad õhuke lumevaip. Värske valge lumi oma neitsilikus karguses! Millal ta üldse viimati nägi lund?

Ja siis laiusid kahel pool raudteed Põhja-Ontario põlismetsad, millest hoovas iidset rahu ja seletamatut kindlustunnet. Mihklit valdas kerge ärevus, tajudes, et ta oli jõudnud oma tulevase koduprovinci piiridesse. Lõuna pool terendasid lugematute järvede vahel valged kasetüved. Kuigi puud olid raagus, pani vaatepilt südame kiiremini põksuma.

Viimased miilid läbi õhtuses tippkoormuses sagiva suurlinna ja siis jäi korskav raudruun lõplikult seisma. Union Station! kuulutas kiri jaamaesisel. Vagunid tühjenesid. Reisijail hakkas kiire, kõigil näis olevat edsiliikumiseks kindel ja selge siht. Vastastikused hõiked, naerusuised tervitused, embused. Mihkel jättis oma pakid jaama hoiuruumi, võttis väikese käsikohvri ja sammus ootava taksorea suunas. Pärast pooletunnist vonklemist, tigatedat tuututamist ja takistavate valgusfooride taga kärsitud torisemist peatus sõiduk vanemas elamurajoonis kahekorruselise maja ees. Mihkel tasus arve ja helistas uksekella.

Ukse avas Helgi, näol rõõmu- ja kohkumissegane ilme.

„Sina, Miku! Tere!“

„Mina jah. Ootasid kedagi teist?“

„Tule-tule sisse ja löö tädile kenasti patsi. Ootasin jah ikka kedagi teist veel peale sinu. Kuhu Väino jäi?“

„Väino? Teda lootsin siit eest leida. Minu mäletamist mööda laulatati ta sinuga, mitte minuga.”

„Ikka samasugune lõuapuu kui vanasti! Minu laulatatud mees sõitis autoga jaama, et tüht laulatamata lobamokka siia toimetada, kuid kokku nad ilmselt ei sattunud. Pane nüüd see kohvikene nurka, anna oma vammus siia ja toeta end diivanile. Oled minu meelevalla all, kuni Väino kodutee leiab. Võtan taastutvumisrõõmul koore pealt ära, hilineja leppigu lõssiga.”

Helgi riputas Mihkli mantli varna, istus teisele diivanile ja silmitses teda varjamatu uudishimuga.

„Mehisemaks oled muutunud, poiss, aga muidu ikka Miku mis Miku. Oled sa sõidust väga väsinud? Taevas, kolm päeva jutti rongis ...”

„Väsinud? Millest? Sa räägid, nagu oleksin mina kolm päeva rongi taga vedanud. Ei, rong vedas ikka mind.”

Ka Helgis polnud erilist muutust märgata, tõdes Mihkel. Aastad polnud talle liiga teinud, ainult naiselikku küpsust lisanud. Võttiski kohe emalikult noomiva tooni:

„Kuule nüüd juttu! Reisiväsimuseks ei pea veolooma mängima. Näljäs oled kindlasti ka. Mul ongi kerge õhtusöök kõrvale pandud, aga ootame vast siiski Väino ka ära. Kuhu ta hullvaim ometi jäi? Põrutas äkki Austraaliasse, su hooletusse jäetud pruute kantseldama!” muutus ta hetkeks ülemeelikuks.

„Las minna!” naeris Mihkel vastu, „neid annab tal otsida. Selles punktis on mul küll märgatav edumaa – tema hooletusse jäetud pruut on mul üsna käepärast.”

„Lobise sa mul!” tõreles Helgi, endal heameelepuna palgeil. Samas kostis esikust kobinat ja välisuks tõugati lahti.

„Oledki siin, poiss!” hõiskas tuttav hää. Sisenev Väino surus Mihklile kämbla pihku ja raputas seda südamlikult. „Leidsid ikka üles meie vigvami! Üritasin sulle vastu tulla, aga auto parkimiseks kulus kaks korda nii palju aega kui sõiduks. Kui kord jaamahoonesse jõudsin, oli see kubinal Mihkleid täis, aga mitte ainsat Kiduka küla poissi polnud nende hulgas. Keerasin otsa kodu poole lootuses, et ehk oled ise orienteerimiskunstis küllalt vilunud. Noh, näib, et ma ei eksinudki.”

„Ja vähemalt koduukse leiad sinagi üles, kuigi väikse hilinemisega,” nentis köögipoolelt naasnud Helgi. „Nüüd aga kähku ürbid maha ja lauda, enne kui Miku jõuab oma Austraalia sõpradele teatada, et Kanadas peetakse külalisi näljas.”

„Katsugu ta ainult!” ähvardas end mantlist vabastav Väino. „Laimamine käib siin mandril paragrahvi alla. Aga kui toidu juurde pitsi ei pakuta, siis on mehel õigus nuriseda, ühegi riigi seaduse hammas ei hakka peale.”

Väino tõi külmkapist pudeli valget ja asetaskid pidulikult lauale. Samas tuli Helgilt uus korraldus:

„Otsi kolm klaasi. Täna tähtsa päeva puhul tahan mina ka kokku lüüa ja põhjani juua.”

Väino kuulas sõna ja Helgi pidaskid sõna. Õlgu väristaskid ta küll, kui jook määratud kohta läks, kuid piiska pitsi põhjaga ei jätnud. Kehutas mehi sööma, isuäratavamaid palu aina Mihkli poole nihutades.

Mihkli reisiväsimus, mis vaatamata ta varasemale suurustamisele siiski natuke tunda oli andnud, oli nagu pühitud. Tundis end vanade sõprade juures koduselt ja lasi toidul hea maitsta. Väino küünitaskid uuesti pudeli järele:

„Kes meist siiskid ühe jalaga on!”

„Mina!” teatas Helgi resoluutselt ja liskas sõbraliku manitsuse:

„Soovitan ka härradel jalgade lugemisel mitte hasarti minna. Kui neljandani jõuate, olete kähpuli. Ma palju seltskonda ei vali, kuid neljajalgsetega ühes söögilauas ei istu.”

Härrad jäid kahejalgseiks. Kuid kui isu kustutatud ja pereprouale tänusõnad lausutud, juhataaskid Väino Mihkli taas elutuppa diivanile. Helgi jäi lauda koristama, Väino aga ilmus vähekese aja pärast nähtavale, kaks mahukat klaasi kihiseva vedelikuga käes.

„Nüüd tutvume kohaliku kõriloputuskultuuriga. Segasin meile mõned Tillemanni tilgad. Segatud joogil on see eelis, et naise silm ei suuda selle kangust mõõta. Kas tead, poiss, kui homme tööpäev ei oleks, siiskid praegu võiks sinuga koos end saajalgseks juua. Pärast oleksime mõlemad selili maas nagu sitikad. Tere tulemast viski maailma!”

Klaasid kõlisesid kokku. Mihkel silmitses sõpra, kellesse oli siginud teatud annus soliidset härrasmehelikkust, mis aga iga

viskisõõmuga taganes ja tuttava Väino esiplaanile nihutas. Ka tema pilk puuris vastasistujat, nagu kaheldes, kas on ikka tegu Kiduka küla möldripoisi ja sõjakaaslasega. Kohmas siis küsida:

„Noh, kust otsast me oma juttudega pihta hakkame? Alustame tähtsaimast: kuhu su kallim jäi, et kaasa ei tulnud?”

„Sitt teema. Kus su lapsed on, et külalisele tere ütleva ei tulnud?”

„Veel sitem teema. Proovime mujalt, klatšime kõrvalisi isikuid. Ühiseid tuttavaid peaks meil ju ikka leiduma.”

Selles valdkonnas laabuski jutt libedamalt. Mihkel sai kuulda, et Taiva-Karla pere elab sadakond miili Torontost eemal Kitcheneris, temaga võib mõnel eestlaste suvepäeval kergesti kohtuda. See oli meeldiv uudis. Ka teisi laagrituttavaid oli Torontosse sattunud. Laulurahva hulgast teadis Väino siin pesitsevat Pärnitsa-mutti, kes vaatamata eale veel vapralt kirikukooris osaleb. Siis ei suutnud Mihkel enam pidada, vaid poetas pärimise Reeda järele. Väino vangutas pead ja vastas:

„Vaat Reeda saatus on omamoodi müsteerium. Olen tema järele mitmelt tuttavalt pärinud, kuid keegi ei tea, mis temast sai. Temaga juhtus selline uskumatu lugu, et ta sai lapse. See oli laagripäevade lõpupoolel, sina olid siis vist juba Austraalias. Ma ei teagi, kas tal oli poeg või tütar, ma olin ju suurema osa ajast laagrist eemal ülikoolis. Ta toakaaslane Irene õppis minuga koos, aga tema ka ei osanud mõistatada, kes lapse isa võis olla. Reet oli ju oma isiklikes asjus alati väga kinnine, ei armastanud endast kõnelda. Kahju, ta oli üks võrratult tore inimene, kohe tahaks teada, mis, kus ja kuidas. Hiljem, kui pärast suuremat väljarännet laager likvideeriti ja sinnajäänud Geislingeni üle viidi, siis jäi Reet igatahes Kesselstadi, ta töötab ju amidele.”

Helgi oli koristamisega valmis, ilmus elutuppa ja sekkus jutusse.

„Jah, mina tunnen samuti Reedast puudust. Olen mõnelt poolt kuulnud arvamust, et ta jäi lapse isa juurde Saksamaale, aga seda ma ei usu. Sakslaselt ta seda last ei saanud. Ta sõitis ametiülesannetes küllalt palju ringi, kes ütleb, et tal mõnes Ameerika vahikompaniis salaarmastus ei peitunud. Kuid kui peitus, küllap ta siis koos sellega kuskile välja rändas. Laagris tal küll kellegagi sellist suhet ei olnud,

mis võinuks rasedusega lõppeda. Kui just mõni Miku-nimeline noormees oma õhtuste inglise keele tundide ajal üleannetust ei teinud," lõpetas ta ulakavõitu naerukihinaga.

Mihkel tundis, kuidas see ennatu piste talle puna palgeisse tõi. Oli see tõesti vaid süütu torge või saatis Helgi naiselik vaist talle mingi signaali? Pani ta köögis askeldades ehk tähele, et tema oli see, kes Reedast juttu alustas, ja ilmus elutuppa kontrollkäigule, et oma aimusele kinnitust leida? Kui nii, siis reetis Mihkel end oma punastamisega küll tobedalt.

„Ära nüüd tunne end puudutanuna, Miku-poiss!“ ruttas Helgi öeldut pehmemdama. „Tead ju küll, et vanad eided on kanged lobisema, neid ei maksa tähele panna.“

„Kus mul vanaeit!“ taastus Mihkli enesekindlus. „Vaata, et mõni koolipoiss su enda kallal oma mehelikke võlusid proovile panna ei ürita. Oled veel täitsa trimmis tots.“

„Täna komplimendi eest,“ tegi Helgi Mihklile tütarlapseliku kniksu. „Nüüd on aga nii, et see trimmis tots heidab puhkama ja mõnest ründavast koolipoisist und nägema. Mul on homme kontoris keskmiselt raske päev. Jätan teid poistejuttu puhuma. Voodi on sulle valmis pandud, Väino juhatab su pärast sinu tuppa ja näitab kõik tarviliku kätte. Homme hommikul puhka end korralikult välja, külmkapist otsi endale ninaesist, seal peaks üht-teist leiduma. Õhtul jätkame tutvuse uuendamist. Head ööd, sangarid!“

Sõbrad jäid omapead. Väino silmitses tühjenevaid klaase ja tähendas:

„Seda poistejuttu jõuab ju veel ajada küll ja küll, aga tead ... kui sa sõidust liiga väsinud ei ole, siis mina küll veel magama minna ei raatsiks. Mis sa arvad, kui teeks ühe joogikese veel, lolli peaga on ennegi targad mõtted pähe tulnud.“

„Minugi poolest, harjutame organismi kohaliku vägijoogiga,“ oli Mihkel nõus.

Väino tuli uute klaasidega ja muigas süüdlaslikult:

„Mu käsi vääratas, märjakeste vahekord sai seekord natuke ebavõrdsem. Viski kasuks muidugi. Harva võtan, aga tänaseks on vabandus täitsa olemas. Politseinik pealegi põõnab ...“

„Seda ma nüüd küll ei usu, et sa kodust korralvurit kartma pead,“ kahtles Mihkel, „Helgi pole näägutaja tüüp.“

„Õigus, poiss, seda ta ei ole,“ tõsines Väino. „Selle peale vanad eestlased jõid!“

„Ja andsid noortele head eeskju. Kolksame kokku!“

Sõbrad võtsid mehise sõõmu. Väino vaatas Mihklile tõsiselt otsa ja muutis kõneainet:

„Tead, räägime nüüd uuesti ja tõsiselt sel teemal, mis enne lõõpides halvasti algas. Ütle, miks sa pole enda kõrvale kaaslast leidnud? Kedagi, keda õrnalt hoida tahaks? Kas hoiad magaja kassi kombel suud ammuli ja ootad või on mõni muu põhjus?“

„Kui tõsiselt rääkida, siis ...“ algas Mihkel kobavalt, „räägime tähendamissõnade kaudu nagu piibliloos. Vaata, kui koer malakaga matsu saab, siis hakkab ta lõõjat kartma. Aga kui saab kaugelt kiviga ja viskajat ei näe, siis hakkab seda kohta kartma, kus ta haiget sai. Mina olen ka neis asjus haiget saanud, aga kellegi peale näpuga näidata pole võimalik. Lihtsalt kardan olukorda, milles haigetsamine sündis.“

Väino vaikus, seedides öeldut. Siis lausus ta isalikult:

„Igati arusaadav jutt. Kuid selles küsimuses peab inimesel rohkem aru peas olema kui penil. Tuleb endale mõistusega selgeks teha, et selline olukord alati haiget ei tee. Käsi, mis lööb, võib ka pehmelt pai teha. Aga mis ma ikka targutan, küllap taipad isegi.“ Ta vaikus veel hetke ja jätkas siis:

„Kui juba kord tõsiseks jutuks on läinud, siis tead ... sa puudutasid mind ka üsna hellast kohast, kui lapsi mainisid. Neid meil ei ole ega saagi olema. Mõlemad tahame, aga ei saa. Täpset põhjust me ei teagi, aga viga on minus, selles pole kahtlust. Seda on arstid kinnitanud ja selle kui paratamatusega oleme leppinud. Adopteerimisest ega muudest alternatiividest me huvitatud ei ole. Aga jätame nüüd need nukrad teemad, muutugem praktiliseks. Mida sa nüüd oma eluga siin peale hakata kavatsed? Mida mõtled kõigepealt ette võtta?“

„Noh, kõigepealt tuleb korter otsida ja mingi töötas ka, ükskõik missugune. Kui oludega tuttavam, eks siis vaata edasi,“ arvas Mihkel.

„Tead, ma olen mõlemas küsimuses sinu eest natuke mõtlemist teinud,“ muutus Väino asjalikuks. „Korterit otsimisega ära küll esiotsa kiirusta. Meil on siin ruumi laialt ja pererahvas pole sulle ka just võõras. Ära Helgi pärast muretse, sinu siiajäamine teeks temale rohkem rõõmu kui mulle. Usu mind, ma tunnen oma naist, meil on sellest korduvalt juttugi olnud. Tööga on olukord natuke täbaram, kuid ka see asi peaks andma korraldada. Vaata, sa oled ehitusmees ja selle tööga on vastu talve asi nigelavõitu. Suvel saavad mehed head palka, aga talvel peavad see-eest mitu kuud jõude püsima. Ma tunnen aga üht eesti ettevõtjat, kelle firma valmistab köögikappe ja muud sisemist värki. Õieti olen seal firmas väikselt osanik, *silent partner*, nagu kohalikus keelepruugis öeldakse. Tal nappis algkapitali ja mul juhtusid mõned ülearused dollarid taskus olema. Laenamise asemel hakkasin partneriks ja nüüd aktsiate väärtus aina tõuseb. Tema võib sulle oma ettevõttes mingi koha leida küll, puutööd sa ju tunned.“

Mihkel ei osanud kuuldu kohta midagi lausuda, ainult tugev tänutunne tekkis hinge. Uuel mandril, kus kõik võõras, olnuks üksi kindlasti raske elujärge sisse seada. Eriti rõõmustas teda teadmine, et Helgi oli valmis oma mehe sõpra nii lahkelt vastu võtma.

Hea oli olla. Pea surises, kuid Kiduka küla poisse ei murdnud ka teine klaas kangema seguga. Väino sõnad panid päevale punkti.

„Nüüd, Miku, kobime vast meiegi kotile. Homme õhtul toome su kohvrid jaamast ära ja siis ... kuripatt, oleksin peaaegu unustanud – homme õhtul on meeskoori harjutus, sinna võtan su kaasa. Tule, möldripoiss, ma talutan su veskitrepist üles. Hoiä igaks juhuks käsipuust kõvasti kinni, ma ei taha su kukkumissurmas süüdlaseks jääda.“

„Ära praali, Tatriku tattnina, vaata, et su enda kodarad terveks jäävad. Aga öömaja ja kõige muu hea ja parema eest ole tänatud.“

Mihkel uinus sel õhtul nagu mamma süles. Ei eksitanud teda võõras magamisase ega miski muu. Kiduka küla möldri poeg Mihkel Rand oli koju jõudnud.